

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут
Кафедра «Філологія»

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни: Порівняльна стилістика

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>	
Програма навчання	<i>Освітньо-професійна</i>	
Галузь знань	<i>03</i>	<i>Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035</i>	<i>Філологія</i>
Освітня програма	<i>Технічний переклад у сфері морського бізнесу</i>	
Цикл дисципліни	<i>Вибіркова</i>	
Курс та семестр	<i>4 курс, 7 семестр</i>	
Обсяг дисципліни	<i>3 кредитів ECTS / 90 академічних годин</i>	
Види аудиторних занять	<i>Лекції, практичні заняття.</i>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	<i>-</i>	
Форми контролю	<i>Іспит</i>	

Викладачі:

*Корнєлаєва Євгенія Валеріївна, канд.філол.наук, доцент кафедри «Філологія»,
kornelaeva2017@gmail.com.*

Метою дисципліни «Порівняльна стилістика» є сформувати у студентів чітке уявлення про порівняльну стилістику як макростилістичну (семантико-стилістичну) дисципліну, що порівнює змістовні та стилістичні моменти оригіналу і перекладу, а також як макролінгвістичну дисципліну, що враховує лінгвістичні та екстралінгвістичні (літературознавчі, історико-культурні та ін.) фактори; ознайомити студентів з сучасним станом науки про стилістику англійської й української мов, розвиток у студентів вміння робити самостійні висновки, аналізувати стилістичні явища, працюючи з мовним матеріалом.

Програмні результати навчання:

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН09. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- основні етапи формування, напрямки та перспективи розвитку стилістики англійської мови у порівнянні з українською;
- науково-методологічну базу та термінологію сучасної стилістики;
- аломорфні та ізоморфні риси стилістичних засобів та тропів, а також функціональних стилів англійської та української мов;
- основні напрямки стилістичного аналізу тексту з елементами порівняння, враховуючи усі фактори стилістичного дискурсу.

Здобувач вищої освіти вміє:

- виділяти з тексту тропи та фігури мови в типологічному плані;
- аналізувати явища синонімії та антонімії в порівнювальних мовах;
- здійснювати порівняльний аналіз стилістичних явищ англійської та рідної мов;
- володіти навичками адекватного перекладу різножанрових текстів, враховуючи стилістичні особливості мови оригіналу та перекладу;
- використовувати набуті знання у практиці перекладацької діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Розмовний стиль.	4	4	-	12
2	Тема 2. Реклама. Функціонально-стилістичний статус рекламного тексту.	4	4	-	12
3	Тема 3. Порівняльна характеристика функціональних стилів. Художнє (поетичне) мовлення.	2	2	-	6
4	Тема 4. Стилiстичнi аспекти етнолiнгвiстики.	2	4	-	14
5	Тема 5. Міжкультурна комунікація	2	2	-	16
Всього		14	16	-	60

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі екзамену.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів спеціальності 035 Філологія ОНМУ, перший (бакалаврський) рівень, ОП «Технічний переклад у сфері морського бізнесу» однакова для всіх дисциплін і має таку структуру:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – іспит	Аудиторна та самостійна навчальна робота	50
	Модульна контрольна робота	20
	Іспит	30

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- Назвіть види лексичної та синтаксичної редукції, які створюють розмовність тону в англійській та українській мовах. Які з нижченаведених засобів є специфічними ознаками а) англійського, б) українського неофіційного мовлення: 1) морфологічна редукція, конверсія, субстантивація, телескопія, афіксація, використання інтенсифікаторів?
- Надайте порівняльну характеристику образних засобів розмовного стилю в англійській та українській мовах.
- Чи відносяться тексти реклами до певного функціонального стилю? Обґрунтуйте вашу відповідь.
- Назвіть форми, види та жанри реклами, які є спільними для обох порівнюваних культур. У чому полягає специфічність акцентуації певних типів реклами на англо-американському та українському споживчому ринку?
- Які структурно-мовні чинники визначають стилістичні особливості англомовних та україномовних рекламних текстів?
- Розкрийте суть тих стилістичних відмінностей англо-американської та української реклами, які є наслідком:
 - специфічних характеристик порівнюваних культур за ознакою *мужність :: жіночність* (за Г. Ховстеде) - *частотні епітети рекламних повідомлень*;
 - ступеню контекстуальності порівнюваних культур (за Е. Холлом) - *гіперболізація, експресивність, гумористичність рекламного образу*;
 - тривалості розвитку традицій рекламного бізнесу в країні - *щільність стилістичної інформації, діапазон взаємодії між вербальною та візуальною частинами рекламного тексту*;
 - різниці у домінантах художньо-наукової свідомості, які є традиційними для порівнюваних культур, - *фігурна реклама, просторова сегментація рекламного тексту*;
 - культурно-економічних причин - *макаронізація рекламного тексту*.
- Надайте порівняльний аналіз функціональних стилів англійської та української мов за ознаками: вираженість особистісного начала, емоційність, фактор адресата.
- Визначте спільні риси взаємодії стилів всередині кожної з порівнюваних мов.
- Охарактеризуйте національні особливості нейтрального стилю двох порівнюваних мов і визначте специфіку стилістичної норми англійського та українського мовлення.
- Які асиметричні явища спостерігаються у порівнюваних функціональних стилях англійської та української мов?

11. Охарактеризуйте статус поетичної лексики в порівнюваних мовах.
12. Які структурно-семантичні розбіжності англо-американського та українського поетичного мовлення мають суто мовне підґрунтя? Прокоментуйте особливості художнього осмислення певних абстрактних понять, що зумовлені їх гендерною фіксованістю / не фіксованістю у системи мови.
13. Прокоментуйте зв'язок культурного фактора зі стилістичним значенням окремих граматичних структур англійської та української мов (особові - безособові речення).
14. Які культурні впливи визначають використання негативних часток та слів негативного звучання в англійському та українському мовленні?
15. Чим відрізняються порівнювані мовні спільноти від інших мовних колективів Заходу та Сходу за ознакою «прямолінійність - опосередкованість висловлення думки»? Яким чином ці розбіжності проявляються у мовленні?
16. Яка з порівнюваних мов є більш категоричною? Імперативною? Обґрунтуйте свою думку, співставляючи маркери категоричності та імперативності, що спостерігаються в англо-американському й українському мовленні.
17. Прокоментуйте розбіжності у ставленні до компліментарності мовлення в англо-американській та українській культурах. Які лінгвостилістичні засоби використовуються в англійському середовищі задля підвищення компліментарності мовлення?
18. Охарактеризуйте роль пейоративності мовлення як стратегії ввічливості у порівнюваних мовах.
19. Які форми звертання є специфічними для англійської мови? Які для української? Чи пов'язано використання цих форм з певними особливими ситуаціями та видами спілкування (офіційне, нейтральне, невимушене, усне, письмове)?
20. Чи є пестливі форми звертання типовими для англійської культури? Чи відрізняються їх стилістичні функції в англійському та українському мовленні?
21. Які функції виконувало звертання «thou» до запровадження єдиної ввічливої форми звертання «you» в англійській мові? Чи можна вважати звертання на ім'я в англійському мовленні еквівалентним українському звертання «ти»? По відношенню до кого використовується звертання «Ви» в українській традиції? Які труднощі при перекладі зумовлює асиметричність форм звертання в англійській та українській мовах: *you - Ви // ти*?
22. Опишіть лінгвостилістичні прояви гендерної належності мовця в порівнюваних культурах.
23. Назвіть мовностилістичні особливості типового англійського / американського гумору.
24. Охарактеризуйте лінгвістичні механізми створення гумористичного ефекту, що є спільними для англійської та української мов, розкриваючи значення наступних термінів: лінгвістичний релятивізм, транспоновані (дезорієнтуючі) речення, синтаксична омонімія, використання мовних елементів певного стилістичного регістру або декількох стилістичних регістрів, обігравання конотативного значення слова, ненормативне використання граматичних структур, фонетичні перверсії, обігравання формальних характеристик тексту, полісемантичний гумор / гумор обігравання значень.
25. Надайте порівняльний аналіз пріоритетних питань культури англійського та українського мовлення.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Кухаренко В.А. Корнелаєва Є.В. Конспект лекцій з дисципліни «Порівняльна стилістика» для студентів 3-4 курсів спеціальності 035 «Філологія» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНМУ, 2020. 74 с.
2. Корнелаєва Є.В., Вторнікова Ю.С. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Порівняльна стилістика» для студентів 3-4 курсів спеціальності 035 «Філологія» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНМУ, 2020. 64 с.
3. Корнелаєва Є.В. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів з дисципліни «Порівняльна стилістика» для студентів 3-4 курсів спеціальності 035 «Філологія» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНМУ, 2020. 65 с.
4. Єфімов Л. П. Стилiстика англiйської мови. Вінниця: Нова книга, 2011. 240 с.

Допоміжна література

1. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 464 с.

Інформаційні ресурси

1. Bartleby – your guide to better learning URL: <https://www.bartleby.com/>
2. George Lakoff and Mark Johnsen (2003) Metaphors we live by. London: The university of Chicago URL: <http://shu.bg/tadmin/upload/storage/161.pdf>
3. Harris Robert. A Handbook of Rhetorical Devices. URL: <https://www.virtualsalt.com/rhetoric.htm>
4. Learn faster. Stay motivated. Study smarter. URL: <https://study.com/academy/lesson/literary-devices-definition-examples-quiz.html>
5. Lifelong learning. URL: <https://www.thoughtco.com/stylistics-language-studies-1692000>
6. Literary Devices URL: <https://literarydevices.net/#>
7. Oxford Learner's Dictionaries URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
8. Urban Dictionary URL: <http://www.urbandictionary.com>